

“A COOL RASCAL”

Affect and intimitization in anecdotes about cross-country skiers on TV

HANNA SÖDERLUND

Keywords

Cross-country skiing, gender, sports, positioning, media representations, language, public service

Summary

Cross-country skiing is a popular TV-sport in Sweden and several skiers have become sports heroes due to media representations. However, media events on TV have traditionally portrayed female and male athletes differently. Audiences' attitudes can be influenced by repetitive representations when certain affects are connected to certain bodies. In this article I investigate how female and male cross-country skiers are portrayed in public service TV in Sweden (SVT), using material from the FIS Nordic World Ski Championships in Lahti, Finland, 2017. The aim is to find out how the skiers are positioned with affect in anecdotes about them and how this contributes to intimitization. The concept of affective positioning is used as a theoretical framework in this study, which involves a discursive production of identities through the meaning-making practices of expressing affect. The results reveal that there are asymmetries between how the female and male skiers are positioned with affect. Affective practices about the female skiers mostly position them with mental strength and sometimes in a personal discourse, as mothers, whereas the male skiers are only positioned in a professional discourse with both mental and physical strength and with the affect humour. Since the narratives are created asymmetrically media representations reproduce different notions about how female and male athletes are supposed to be, which femininities and masculinities are considered to fit in the sporting discourse.

Original article; received: 05/06/2023; accepted: 03/05/2024.

Corresponding author email: hanna.soderlund@umu.se

Copyright: © 2024 The author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: *Tidskrift för genusvetenskap* 44(1–2): 146–168

<http://dx.doi.org/10.55870/tgv.v44i1-2.7357>

I sportsändningar på tv skapas intimering av kvinnliga och manliga skidåkare genom hur de kommenteras i sändningarna. Genom att visa ett antal exempel på anekdoter om längdskidåkare diskuteras hur skidåkarna positioneras affektivt, relaterat till kön, i SVT:s sändningar. Även om längdskidåkning som elitidrott är förhållandevis jämställd utifrån de förutsättningar idrottarna har, finns fortfarande asymmetrier i mediala framställningar av dem.

”EN SKÖN FILUR”

Affekt och intimering i anekdoter om längdskidåkare på tv

HANNA SÖDERLUND

Längdskidåkning är en populär tv-sport i Sverige. Redan på 1980-talet när Sverige hade framgångar var det en sport som bidrog till att skapa stor tv-dramatik med åkare som Thomas Wassberg, Gunde Svan och Marie-Helene ”Billan” Westin (Reimer 2002: 145–146). Fler svenska framgångsrika skidåkare har blivit idrottshjältar och det på grund av mediala rapporteringar och den inramning och kommentering som görs (se Schoug 2005; Messner 2007: 124). Affekt är ett grepp som används i kommenteringen och som bidrar till en intimering av idrottare, vilket i sin tur bidrar till att göra idrottarna mer intressanta. Affekt gör också att olika känslor knyts till vissa kroppar (Hirdman 2018: 149–50), vilket delvis kan relateras till kön. Idrottsforskningen har visat att mediala representationer av kvinnliga och manliga idrottare skiljer sig åt i hur de framställs i och utanför sin idrott (se Koivula 1999; Tolvhed 2005), något som också länge uppmärksammats i den internationella feministiska medieforskningen (Lorber 1993). Därför har jag intresserat mig för hur medie-bilden av skidåkare formas i public service tv-sändningar. Syftet med den här artikeln är att belysa hur kvinnliga och manliga längdskidåkare positioneras

med affekt i public service-tv och hur detta bidrar till intimiseringen av dem. Forskningsfrågan är: Hur blir kvinnliga och manliga längdskidåkare affektivt positionerade i anekdotiska utsagor i public service-tv? För SVT är jämställdhet ett grundläggande perspektiv enligt sändningstillståndet (Regeringen 2019: 5). Och längdskidor ses som en förhållandevis jämställd sport där kvinnliga och manliga idrottare har samma villkor när det gäller prispengar och att de tävlar i samma mästerskap. Från säsongen 2022–2023 tävlar de till och med på samma distanser inom världscupen (men fortfarande olika under VM). Därmed blir valet av material relevant att undersöka i relation till kön. Dessa frågor har även lyfts genusvetenskapligt med medierepresentationer som utgångspunkt, där idrott som könande institution aktualiseras både internationellt och i Sverige. Särskiljandet mellan könen, hjälteberättelser, den fysiska kroppen och föreställningar om kön är centrala teman, samtidigt som kön, sexualitet, klass, nationalitet och etnicitet är några faktorer som får relevans i tolkningarna.

Längdskidor som tv-sport

Mediasport är ett begrepp som innebär att sport och medier är tätt sammanknutna på så vis att de driver fram varandra (Wenner 1998: 4–5). Även om elitidrott bedrivs utan medial inverkan är det den mediala rapporteringen som möjliggör för många idrottare att fortsätta sin satsning genom att det bidrar till finansiering, med exempelvis sponsorer (Lindkvist 2022: 68). Framför allt avses i den här artikeln traditionella medier som tv, radio och tryckt press. Intresset för längdskidor som tv-sport har ökat, inte minst sedan SVT införde magasinprogrammet *Vinterstudion* 2007, som genom inramning gjort sporten mer publikvänlig (Lindkvist 2022). Tv-produktionen är viktig för att upprätthålla intresset för en sport och när rapporteringen når många bidrar den till att skapa stora idrottsögonblick (Schoug 2005).

På elitnivå, med fokus på världscupen som sänds på tv, består längdskidåkning generellt sett av en homogen grupp utövare. Främst är världscupen koncentrerad till Europa, där Internationella skidförbundet, FIS (Fédération Internationale de Ski), också har sin verksamhet (Stub Nybelius 2020: 17). De flesta utövarna kommer från Europa, några från Nordamerika och några enstaka utövare kommer från andra delar av världen, även om de senare sällan får tv-tid med tanke på att de inte har framskjutna placeringar.

Idrottshjältar och medier

Sport är ofta sammankopplad med känslor och den mediala inramningen bidrar till att känslor uppstår, vilket i förlängningen medverkar till möjligheter att

skapa idrottshjältar (se Schoug 2005). Därmed är affekt en relevant ingång att ha när jag undersöker kommenteringen av längdskidåkarna. Genom stora prestationer kan idrottare få status som idrottshjälte, om dessa kombineras med mediala framgångar. En definition av idrottshjältar är att de skapas kulturellt genom att de personer som utöver sina prestationer som idrottare blir ”viktiga nationella symboler som personifierar den egna nationens drömmar, ambitioner, ideal och värderingar” (Hellström 2020: 117).

Berättelser om idrottarna utanför deras spelplan gör att publiken får lära känna dem bättre, exempelvis deras karaktärsdrag som elitidrottare (Wallin 1998: 217–219). Enligt Andersen (2003: 107, refererad i Dahlén 2008: 223) har tv-sänd idrott strävat efter att produktioner ska ha ett större personfokus, genom att stärka intimering och öka dramatisering. Kommentatorerna har en viktig roll när det handlar om att skapa konflikt och spänning, eftersom de utgör en brygga mellan det som händer och publikens upplevelser (Lindkvist 2022: 77–78). De bidrar till att skapa såväl antagonister som allierade. Det är också produktionen som bestämmer hur idrotten ska omtalas, vad som ska lyftas fram och vad som negligeras. Som tittare går det inte att veta vad som väljs bort, och vad som händer utanför kamerornas upptagningsområde. På olika sätt formas därför bilden av idrottare genom den rapportering vi får via tv och andra medier (Messner 2007: 124).

Möjligheten för idrottarna att bli idrottshjältar är därmed delvis knuten till intimeringen av dem. Hellström (2014: 235) som undersökt svenska sportshjältar hävdar att den historiska bilden av tidigare sportshjältar samtidigt påverkar hur nutidens skapas. Mediala beskrivningar bidrar således både till att reproducera och till att förändra olika föreställningar. Vidare hävdar Hellström att kvinnliga och manliga idrottshjältar porträtteras på olika sätt. Björn Borg (tennis) och Ingemar Stenmark (alpin skidåkning) beskrivs som att de går från pojkar till män genom att de härdas in i sporten. Men när Carolina Klüft (mångkamp) går från ungdom till vuxen blir hon medialt mindre intressant delvis för att hon slutar visa känslor lika öppet (Hellström 2014: 241). Mediarepresentationerna av Klüft nyanserade dock bilden av kvinnliga idrottare, som under 1900-talet ofta fokuserat på utseende. I stället började idrottande kvinnor på 2000-talet tas på stort allvar (Hellström 2014: 250).

Idrottare, medier och kön

Nedan beskrivs forskning de senaste 25 åren om representationer av kvinnor och män i främst traditionella medier, i Norden och USA. Internationell forskning om mediarepresentationer av kön inom idrott har visat att kvinnor och män i idrott ofta framställts på olika sätt. Bruce (2016) beskriver hur kvinnor inom idrott internationellt sett har omtalats i medierna. Tidigare har det innefattat

lägre värdering på sändningarna, könsmarkeringar, infantilisering och ickesportrelaterade aspekter. Perspektiv som hållit i sig är att idrottskvinnor får lägre relevans, de positioneras utifrån tvingande heterosexualitet eller lämplig feminitet, de sexualiseras och det finns ambivalens i framställningen av dem. Några aspekter innebär dock att mäns och kvinnors idrottande framställs på liknande sätt, att båda framstår som seriösa atleter och att de på bilder illustreras medan de utövar idrott. På senare år har kvinnliga idrottares agentskap synliggjorts i större utsträckning, bland annat genom att visa att de har en egen röst i sociala medier, samt att de porträtteras som både starka *och* söta.

Amerikanska forskare har gjort longitudinella studier av idrottssändningar på tv och dessa visar på förändringar i mediarepresentationer av kön, från att tidigare ha kunnat tolkas som sexistiska mot kvinnor (Cooky med flera 2015). De konstaterar dock i slutet av sina studier att inramning och engagemang i rapporteringen av idrottande kvinnor fortfarande brister och att entusiasmen i kommenteringen framstår olika. Mäns insatser omnämns affektivt på ett översvallande positivt sätt, medan man kommenterar kvinnorna mer sakligt (Cooky med flera 2015: 15). Förändringar sker således av mediala representationer. Men även om studien är 10 år gammal, kan man anta att vissa skillnader också håller i sig.

En del av den forskning som tidigare har bedrivits i Sverige visar just på diskrepansen mellan hur kvinnliga och manliga idrottare framställts. Frågor om kön och idrott har blivit uppmärksammade under flera decennier och studierna som återges här ger viktiga hänvisningar om att stora förändringar har skett. I tv-sändningar har kvinnors idrottsutövande oftare varit könsmarkerad än mäns, enligt Koivula (1999) som undersökt mediala representationer på tv. Kvinnliga idrottare omnämns med förnamn tre gånger så ofta som manliga idrottare. De omnämns även som *flickor*, *damer* eller *unga damer* medan manliga idrottare främst omnämns som *män* eller *grabbar* (Koivula 1999: 596). Praktiken bidrar till att kvinnliga idrottares status i viss mån reduceras till barn, medan män oftare har vuxenstatus. Utrymmet som kvinnliga och manliga idrottare får i medierna skiljer sig också åt. De kvinnliga atleterna tog i Koivulas (1999) studie upp mindre än 10 % av sändningstiden. Precis som Hellström (2014) konstaterar Tolvhed dock att det skedde ett trendbrott i början av 2000-talet. Tolvhed (2010) har undersökt tryckt press under olympiska spelen 2004 och påpekar att de kvinnliga idrottarna då avbildas som mer aktiva än i tidigare idrottsrapportering. Den tidsperiod som hon undersökt har också många framgångsrika kvinnliga, svenska OS-atleter, vilket delvis kan vara anledningen till att de kvinnliga idrottarna får stort medialt utrymme. En slutsats som Tolvhed drar är att den nationella succén är viktigare än kön.

Mediestudier historiskt visar tendenser till att personliga förhållanden görs viktiga för kvinnliga idrottare. I svenska tidskriftsartiklar från 1948 till 1980 fokuseras mer på livet utanför sporten för kvinnor, med familj, romantik och framtida planer, än på deras prestationer (Tolvhed 2005). Manliga idrottare presenteras i stället med betoning på deras fysiska förmåga och viljestyrka (Tolvhed 2005). Även sexualiseringen eller objektifieringen har funnits i svenska medier enligt en genomgång från 1960-tal till 2000-tal (Wanneberg 2011). För män handlar objektifieringen om muskler, styrka och vilja medan den för kvinnor behandlar aspekter kopplat till utseende.

Hovden och van der Lippe (2020) som har undersökt norsk tryckt press i nutid utifrån hur idrottande kvinnor och män framställs menar att det finns en större mångfald i hur kvinnor och män representeras i den statligt ägda online-tidningen nrk.no än på den kommersiella vg.no. De kopplar samman skillnaderna med att den statligt finansierade tidningen också är driven av demokratiska frågor.

I den här studien undersöks hur kvinnliga och manliga längdskidåkare positioneras. Det senaste halvsekle har det funnits skillnader i mediala representationer av kvinnor och män i idrott. Samtidigt finns sammanhang där olika föreställningar utmanas.

Idrott som möjlig arena till förändring

Idrott är en arena där det finns möjlighet att utmana könsordningar. Görandet av kön är komplext och motsägelsefullt vilket resulterar i att det finns utrymme för olika typer av femininiteter inom sport (Hargreaves 1994: 283). Rönnbäck (2015) konstaterar i sin studie att traditionella kvinnliga ideal i viss utsträckning utmanas inom flickbasket. För flickorna som spelar basket är det norm att sitta bredbent med armbågarna på knäna under basketmatcher, vilket vanligen inte ses som ett görande av kvinnligt kroppsspråk. Det gäller också för flickorna att vara tuffa, aggressiva, tävlingsinriktade och tåla smärta. Dessa förväntningar är en omförhandling av vad femininitet är, inom idrott men möjligen också inom andra diskurser (Rönnbäck 2015: 191). I en studie om fotbollsflickors syn på maktstrukturer, anser flickorna både att de har möjlighet att agera utanför strukturerna och vara fria, och att de i viss utsträckning begränsas av maktstrukturer i samhället och på fotbollsplanen (Ringfjord 2020: 44).

Frågan om idrottens binära uppdelning av kön har också gjorts angelägen, inte minst i det uppmärksammade fallet med den sydafrikanska medeldistanslöparen Caster Semenya. Semenya fick under lång tid inte tävla i damklass på grund av naturligt höga testosteronhalter, såvida hon inte valde att ta mediciner för att

”normalisera” halterna. Hennes fall har beforskats utifrån många perspektiv som kön, etnicitet och klass, genom studier av medierepresentationer, juridiska idrottsinstanser, politik och medicin (Wheaton med flera 2020). Posbergh och Clevenger (2022) hävdar att forskningen skulle kunna omförhandla synen på idrottares identiteter utifrån exempelvis kön och etnicitet genom att undvika postkoloniala tolkningsramar. Forskningen har möjlighet att undvika att reproducera föreställningar som skapar svårigheter för elitidrottande kvinnor och män (och människor i allmänhet) och därmed bidra till förändring på samhällelig nivå.

Affektiv positionering

Teoretisk används begreppet *affektiv positionering* i den här studien. Positionering i samtal innebär en diskursiv produktion av identiteter (Davies och Harré 1999). Att positionera någon innebär att betrakta någon eller att någon blir betraktad på ett visst sätt. Positionering sker inte nödvändigtvis avsiktligt, utan kan tvärtom vara en fråga om automatiserade sätt att se på och diskutera olika kroppar, individer eller identiteter. Genom meningsskapande praktiker som exempelvis positionering går det att uttrycka *affekt* (Wetherell 2013: 353). Affekt realiseras genom språk och bidrar till att skapa förståelser om och relation till, i den här studien, idrottsliga prestationer, såväl som till idrottarna själva. Olika affekter förkroppsligas på ett sätt som kan ske omedvetet. Anekdoterna som används i kommenteringen av längdskidor ger uttryck för olika känslor, vilket bidrar till att skapa affekt i texter (Ahmed 2004: 12), eller i det här fallet utsagor. Genom affekt formas olika maktrelationer och därmed också sätt att se världen. På så vis är affekt inte privata känslor utan delar av sociala strukturer. Ibland beskrivs känslor som något en person upplever inåt, medan affekt eller emotion (som ofta används synonymt) är det som kommuniceras utåt (se Wettergren 2013: 16). Affekt kan därmed sätta namn på eller iscensätta olika känslor. Här knyts affekt till olika prestationer, olika personer och därmed olika kroppar eller positioner, vilket skapar olika förståelser om dem. Affekt har fått en allt viktigare funktion i sportsändningar, inte minst för att det gör olika idrotter mer publikt intressanta. Hirdman (2018: 147–48) beskriver att våra känslor ”formas både av den teknologi vi använder och av hur berättandet om andra sker”. Hur vi pratar om olika handlingar samt vilka känslor och attityder som förmedlas, färgar våra attityder ”av mer vardagliga, repetitiva representationer där vissa känslor knyts till vissa kroppar” (Hirdman 2018: 149–50). Mediediskurser har tidigare undersökts genom att använda en kombination av diskursanalys och affektteori. Breeze (2019) har undersökt diskursiva och affektiva praktiker i hur politiska partier i Storbritannien använder affekt som självrepresentation

i pressmeddelanden. Analyserna visar hur partiernas ideologiska ståndpunkt också genomsyrar deras syn på samhället. Även i studier av personliga berättelser utifrån upplevelser av att ha svart hår har affekt och diskursanalys använts (Glapka 2019). Glapka hävdar att de affektiva uttrycken bäddas in på ett sätt där den fysiska upplevelsen av kroppen är sammanflätad med diskursiva förståelser av kropp.

I det här materialet är affektiv positionering något som analyseras utifrån kommentatorers och experters utsagor om längdskidåkarna. Fokus i analysen ligger delvis på att koppla de olika egenskaperna till *mental* och *fysisk* styrka. Den affektiva positioneringen som sker bidrar till olika förståelser för hur vi kan se på kvinnors och mäns idrottsutövande och hur vi ska förstå deras prestationer. I förlängningen skapas i någon utsträckning en intimisering av dem.

Idrottsliga diskurser och kön

Ett övergripande synsätt för studien innebär att olika förståelser av världen formas diskursivt, det vill säga genom eller inom diskurser (Foucault 1993). Olika föreställningar upprätthålls genom att de reproduceras. De starkaste föreställningarna ses som hegemoniska eller dominant eftersom de är så vedertagna. Det finns också möjlighet att utmana olika föreställningar vilket bidrar till att de kan förändras. Hirdman och Kleberg (2015: 10) beskriver att medierna har en stor betydelse för reproducerandet av kön, att de genom sina berättarkonventioner och tekniker använder olika typer av femininiteter och maskuliniteter som anses passa in. Dominerande maktrelationer och föreställningar om kön förhandlas ofta fram på subtila sätt. Kön är något som hela tiden upprepas performativt vilket innebär en ständig omförhandling av hur kön tar sig uttryck (Butler 2007). I olika diskurser kan kön kontinuerligt återskapas på olika sätt, samtidigt som det i diskurserna regleras vad som är lämpligt eller möjligt (Butler 2007: 88). Mediala representationer i traditionella medier spelar en viktig roll för konstruktionen av femininitet och maskulinitet (Markula 2009: 6). I den här artikeln analyseras kategorin kön, utifrån ett binärt synsätt. En anledning till att kön undersöks binärt i materialet är att tävlingsidrotten *är* binär och att idrottarna konstrueras könsspecifikt, som *idrottskvinnor* och *idrottsmän* (Larsson 2001: 266). Maktrelationer formas dock inte bara runt kategoriseringar som kön utan också intersektionellt runt kategoriseringar som rör nationalitet, sexualitet och funktionalitet bland annat. Det hade varit intressant att fördjupa sig i andra, exempelvis nationalistiska kategoriseringar eftersom tävlingarna är internationella, men i den här artikeln ges det inget utrymme.

Material

Det undersökta materialet består av SVT:s sändningar från Världsmästerskapen i nordisk skidsport i Lahtis (Finland) 25 februari–5 mars 2017, och då endast de sändningar som handlar om längdskidor. Materialet kommer således från en tid då det fanns svenska skidåkare som hade förväntningar på framskjutna placeringar både på dam- och herrsidan. Många kvinnliga skidåkare hade redan tidigare många goda resultat, och åren efter VM i Lahtis har damlandslaget blivit väldigt framgångsrikt. För de manliga åkarna kom perioden att bli något av ett generationsskifte, eftersom fler av de som varit framgångsrika genom åren, och som var med under VM, avslutade sina karriärer samma år eller året efter (bland annat Johan Ohlsson, Marcus Hellner och Emil Jönsson). Under åren som följde uteblev de framskjutna placeringarna i stor utsträckning på herrsidan. På senare år har det dock dykt upp fler löftesrika åkare, men sändningarna för längdskidor har sedan säsongen 2021/2022 flyttat från public service-tv.

Den typ av utsagor som valts ut är *anekdotiska berättelser*. Anekdotiska berättelser i den här analysen innebär återgivna händelser eller historier som berättas på ett anekdotiskt sätt under kommenteringen av loppet eller av skidexperterna i studion. I anekdoten citerar talaren sig själv eller någon annan person utifrån en liten berättelse, vilket innebär att det inte bara är återgivna skeenden av något som hänt tidigare i karriären eller under mästerskapen. I vissa definitioner av ordet *anekdot* ligger att det ska vara en återgiven berättelse som är roande eller har en tydlig poäng. I min definition behöver poängen inte nödvändigtvis vara humoristisk även om den kan vara det. Alla anekdoter som uppfyller min definition ovan har tagits med. Alla sändningar utom sprintstafetterna har inkluderats i urvalet som utgörs av totalt 8 sändningsdagar med 4 lopp för damer respektive herrar, samt studiosamtal före och efter loppet. Att sprintstafetten är utom analys beror på att den avviker i materialet, sett till antal skidåkare som deltar (endast två från varje land, vilka tävlar som lag).

Anledningen till att jag valt just *anekdoter* är tudelad. Dels utgör anekdotiska berättelser exempel på när affekt realiserar på olika sätt. Anekdoterna kan vara uttryck för affekt och kommer spontant för den som kommenterar i studiosamtalen och under skidloppet, till skillnad från exempelvis reportage som är förinspelade. Dels har anekdoterna utgjort en avgränsad del i materialet. Det finns totalt fem anekdoter som handlar om kvinnor. Dessa handlar om två svenskar, en norsk och en amerikansk åkare. Om manliga åkare finns totalt sex anekdoter, vilka handlar om en finsk, en svensk, en kanadensisk och en norsk åkare.

I samtalen deltar en programledare André Pops (journalist och en av dem som under många år har lett magasinprogrammet *Vinterstudion* i SVT), två experter – Johanna Ojala (tränare och tidigare elitskidåkare) och Mathias Fredriksson (tidigare elit- och landslagsåkare) – och två kommentatorer – Jacob Hård (journalist) och Anders Blomquist (tidigare landslagsåkare). Samtliga personer har arbetat med längdskidåkning i SVT under många år och urvalet kan därmed ses som representativt för hur det sett ut under SVT:s sändningar som handlar om längdskidor.

Kvinnliga åkare med glädje och mental styrka

Två anekdoter handlar om svenska Charlotte Kalla. Anekdoterna berättas under samtal mellan experter och programledare i studion och återger möten som skett under tidigare dagar av mästerskapet.

Exempel 1

Mathias: Jag träffade henne före start där nere när dom testade skidorna. Hon kändes väldigt avslappnad och harmonisk. Hon sa själv att hon var väldigt sugen på att åka idag. Så att jag tror att det är väldigt stora möjligheter för medalj idag. (SVT 2017i [*Vinterstudion*: Före damernas 30 km])

Exempel 2

Mathias: Det kändes ju ganska långt bort då. Sen så visste vi ju inte riktigt vad problemet var och hur snabbt hon skulle komma tillbaka. Men hon har ju haft en krokig väg till toppformen igen. Men, jag pratade med henne härom dagen och sa det att ”det är stor skillnad nu mot i Ruka”. Hon sa det ((André skrattar)) ”ja, det är ju nästan ofattbart att det kan va samma kropp”. Det har varit väldigt krokig väg men samtidigt så stärks man ju av såna motgångar och kan vända det och få en framgång sen. (SVT 2017d [*Vinterstudion*: Efter skiathlon damer 7,5 km])

Kalla omnämns som avslappnad och harmonisk (exempel 1). Kalla ska själv ha sagt sig vara *sugen på att åka*. Positioneringen bygger därmed främst på den uppgift hon har för dagen, att delta i en skidtävling, och hennes mentala inställning till den. Därefter diskuteras Kallas krokiga väg till toppformen och hon ska själv ha sagt att det är svårt att tro att det är samma kropp (exempel 2). Kalla, som tidigare under säsongen drabbades av hjärtflimmer, har lyckats toppa formen till pågående VM. André skrattar också till när Mathias citerar sig själv. Jag tolkar skrattet som att humorn uppstår i hans

underdrift att det är en annan kropp nu än den i Ruka när Kalla knappt kunde ta sig genom hela loppet. Genom affektiva praktiker positioneras Kalla utifrån sina egenskaper som skidåkare, där hennes lugn framhålls tillsammans med hennes förmåga att vända motgångar till framgång. De affektiva praktikerna kan sägas förkroppsliga egenskaper hos Kalla som inte främst har med hennes fysiska styrka att göra, utan snarare med hennes mentala förmågor som kan sägas spegla hennes rutin även i den stressiga situation som säsongen har bjudit på.

I ett annat samtal i studion återges ett möte som skett under VM:et med norska åkaren Marit Björgen. Hon omnämns som imponerande.

Exempel 3

Mathias: Nä, jag vet inte. Jag pratade med henne faktiskt igår när hon stod med vallarna. Jag sa det ”jag är otroligt imponerad för det är ju inte pingis du håller på med, ((André skrattar)) för då kan du gå på talang”. Nu måste du ju, det gör ju ont varje gång för att träna och även att vinna. Hon tar ju mycket smärta.

[...]

André: Ja. Men att hon orkar fortsätta år efter år trots alla framgångar. Hon skulle kunna lagt av för några år sen och ändå varit nästan bäst genom tiderna.

Mathias: Ja. Näj, jag sa det. Nä men hon tyckte fortfarande det var kul sa hon. (SVT 2017e [Vinterstudion: Efter skiathlon herrar 15 km])

Björgen omnämns som *smärttålig* på ett imponerande sätt (exempel 3). Enligt utsagan framhåller hon själv att hon fortsätter sin skidkarriär eftersom hon fortfarande tycker det är kul. Hon positioneras affektivt som att hon har ett eget inre driv som bygger på lust. Dessutom har hon förmåga att ta mycket smärta, till skillnad från att kunna förlita sig på talang. Hon omtalas också som *nästan bäst genom tiderna*. De affektiva praktikerna är här också kopplade till mentala styrkor, genom lust till sporten och den styrka som krävs för att klara av smärta, vilken kan ses som en blandning av fysisk och mental styrka.

Även svenska skidåkaren Ebba Andersson omnämns i en anekdot. Under mästerskapet är hon fortfarande junior och helt ny i landslaget. Hon har trots det tagits ut i stafettlaget, och skidexperten Mathias berättar att han nyligen pratat med förbundskapten Rikard Grip som kommenterat Andersson.

Exempel 4

Mathias: [...] Men jag stod och snacka med Grip där borta vid vallalastbilen när Ebba höll på att göra sig i ordning. Och han sa ”kolla vad cool hon är”, sa han ”kolla vad cool hon är”. Så att hon verkar ha tatt det här på fullaste allvar och inte stressat upp sig alls i onödan. Han var väldigt imponerad av hur hon har tacklat det här sista dygnet (SVT 2017g [*Vinterstudion*: Före damer stafett 4 x 5 km]).

I utsagan återges förbundskapten Grips uppfattning om Andersson som *cool* för att hon inte stressat upp sig av att ha fått en plats i stafettlaget. Stafettlaget presenterades dagen innan och referensen till hennes lugn senaste dygnet hör sannolikt ihop med att uttagningen till stafettlaget ses som en svår uppgift att få i ett lag med många starka skidåkare som har höga förväntningar. Andersson positioneras affektivt som imponerande lugn i sin profession och seriös som skidåkare. De affektiva praktikerna kan kopplas samman med mental styrka genom lugn och seriositet och därmed inställningen till idrottsutövandet.

Under sprinten tar amerikanska skidåkaren Kikkan Randall en medalj, vilket inte hör till vanligheterna trots att hon haft framgångar i världscupen under många år. Detta faktum kommenteras under sändningen av kommentatorerna.

Exempel 5

Anders: Ja, absolut och en sak som jag tycker känns glädjande i det här det är att Diggins och i första hand då Randall, som har, som var så bra under så många år men som inte fick till det i mästerskap. Och sen har hon fött barn och man trodde att hennes karriär nästan var över. Kommer tillbaks och får en medalj i det här VM:et. Det gläder mig väldigt mycket.

Jacob: Ja, faktiskt. Det var ju så med Kikkan Randall, hon har ju haft en väldig massa otur i samband med stora mästerskap. Hon var ju under två, tre säsonger den bästa fristilssprintern i världen, men, men lyckades inte i mästerskapen. Och det var inte oskicklighet utan det handlade mycket om otur.

Anders: Jaa absolut så. Och en så sympatisk person som är glad och som driver mycket av åkarfrågorna och satsar mycket, hela sin själ på, sin egen skidåkning men också på att vara med och utveckla sporten. Väldigt kul att hon får en medalj. (SVT 2017a [*Skidor: VM i Lahfis*: Sprinttävlingar final])

Den anekdotiska berättelsen bygger på att ett obekant *man* trodde att hennes karriär skulle vara slut i och med att hon födde barn. Barnafödandet bidrar till att hon affektivt positioneras som mamma, även om det här kopplas samman med hennes karriärmöjligheter. Hon positioneras även som en person med otur, och att man lyfter fram att hon inte varit oskicklig kan visa på en underförstådd uppfattning om att hon skulle ha varit det. Kommentatorerna beskriver sin egen glädje över hennes medalj. Affektivt positioneras Randall främst med mentala inställningar som glad, positiv och som en person som har ett driv att föra sporten framåt också genom att förbättra åkarnas förutsättningar på och utanför skidbanan. Under åren 2009–2017 var hon de aktivas representant i FIS (Fédération internationale de ski 2009).

De flesta anekdoterna om de kvinnliga skidåkarna handlar om olika möten som skett under VM. Positioneringen är relaterad till den professionella diskursen i och med deras egenskaper som skidåkare: De har lugn, harmoni, seriositet, smärttålighet och dessutom glädje både som person och genom lust till skidåkning. Dessa affektiva praktiker kan kopplas samman med mental styrka eller inställning och bidrar till att de framstår som professionella i sitt beteende relaterat till en uppgift som är här och nu. Att tåla smärta kan sägas överlappa med fysisk styrka. Den affektiva positioneringen rör också fackligt driv som gynnar de andra skidåkarna samt Randalls personliga situation som mamma, vilket är kopplat till en personlig diskurs. Intimiseringen sker alltså främst utifrån deras professionalitet som idrottare, men kan även relateras till familjesituation och arbete vid sidan av skidåkning. Trots att både Kalla och Björgen under den här tiden är och har varit två av de mest framgångsrika kvinnliga skidåkarna under en lång tid, internationellt och i Sverige, finns inga äldre anekdoter om dem. Andersson är vid tiden en ny förmåga med potential trots att hon ännu är junior och Randall är ett av USA:s största namn.

Manliga skidåkare som härliga karaktärer

I tre anekdoter diskuteras finska skidåkaren Iivo Niskanen. De har pratat om att han led mycket av sjukdom i början av sin karriär, vilket gjorde att han aldrig riktigt kunde göra sig själv rättvisa, men att han sedan började få bra resultat.

Exempel 6

Jacob: Så åkte han ett U23-VM ((Anders skrattar)) och sopade hem guldmedaljer och så kom han till den sista världscupstävlingen inför OS [...] i Toblach. Och imponerade stort på oss.

Anders: Ja, åkte fantastiskt fint och åkte bra sen i OS också. Som du var inne på, var så nära en olympisk medalj då och tog ett guld tillsammans med Jauhojärvi i sprintstafetten. Det är en åkare som är orädd, som vågar. När han kom in i det finländska landslaget, då var han bara junior och kom in och, jag vet att han sa under den första samlingen ”jahapp, ska vi inte träna lite hårdare än så här” ((skrattar))

Jacob: Jahaha ((skrattar)). Magnar Dalen som var finländsk förbundskapten på den tiden har berättat ganska roliga historier och hur otroligt respektlöst han ((skrattar)) han kom in som en ung man i det där seniorlaget och ((skrattar)) och tyckte att dom skulle köra lite hårdare.

Anders: Ja. Men inte så där insinuativt utan glatt och bara lite, nej han tycker att det är så det ska va och så kör han. (SVT 2017b [*Skidor: VM i Lahtis: Herrar 15 km*])

Anekdoten framförs under skratt och kommentatorerna pratar om att det finns *ganska roliga historier* relaterat till Niskanen. Niskanen positioneras affektivt som orädd, respektlös, och som en person som vill träna mer, och att han framfört det till landslaget på ett glatt och icke-insinuant sätt. Hans inställning tycks i sammanhanget uppfattas som humoristisk. I två andra exempel omtalas Niskanens åkform av skidexperterna Mathias och Johanna.

Exempel 7

Johanna: Ja, här blir det åka av. Han [Niskanen] brukar va rätt tuff mot sig själv. I Ruka för några år sen så hade han sagt en gång ”Om jag leder vid första mellantiden och bara kör på sen då borde det hålla”. Det vann han så att han kommer nog ge allt idag. (SVT 2017f [*Vinterstudion: Före herrar 15 km*])

Exempel 8

Mathias: Jag tror han [Niskanen] kommer göra ett fantomlopp igen. Jag pratade med Johan Olsson här för ett tag sen i vallalastbilen och han var väl inställd på att det kommer att gå fort på andrasträckan och att det va Niskanen som var den som borde ta ansvar. Men han var också lite rädd för att sa han ”åker Niskanen lika fort som han gjorde på femton klassiskt, så fort kan inte jag åka i dagsläget”, så att då var han rädd att bli avhängd. Men vi får se då. Jag tror Johan är en rutinerad åkare och kommer sälja sig dyrt men dom har respekt för han och framför allt den fart han hade på 15 klassiskt. (SVT 2017h [*Vinterstudion: Före herrar stafett 4 x 10 km*])

Niskanen omtalas som en person som har möjlighet att vinna trots, eller kanske på grund av, att han är tuff mot sig själv (exempel 7). Skidexperten Mathias har också diskuterat Niskanens åkform med svenska skidåkaren Johan Olsson som menar att han inte kan åka lika fort som Niskanen. Niskanen omtalas som åkstark.

I exemplen (6, 7 och 8) positioneras Niskanen med affekt i en professionell diskurs som skidåkare, genom hans fysiska styrka men också hur han är som skidåkare: orädd, respektlös, träningsvillig, tuff mot sig själv och med andras respekt. Han positioneras affektivt som en idrottare i framkant som vill testa och träna för att komma framåt. Dessutom är en av anekdoterna humoristisk i hur den framförs, genom skratt och roliga historier, vilket innebär att affekterna rör hans karaktär som lite humoristisk, med fokus på en professionell diskurs. Affektiva praktiker används på ett sätt som lyfter fram både hans fysiska styrka, mentala styrka och på honom som en lustig karaktär.

Även den svenska skidåkaren Olsson omnämns som rutinerad och som en person som säljer sig dyrt (exempel 8). Den affektiva positioneringen sker i en professionell diskurs och bygger på hans skidåkarriär som har varit lång, vilket ger honom vissa förväntningar även om åkformen inte verkar finnas där enligt honom själv. Att han förminskar sina egna möjligheter blir en affektiv praktik genom vilken han positioneras.

Två anekdoter handlar om den kanadensiska skidåkaren Alex Harvey. Den första handlar om att han under ett OS vann en sprintstafett tillsammans med skidåkarcollegan Devon Kershaw (exempel 9) och den andra om att Harvey gärna vill tävla mycket (exempel 10).

Exempel 9

Jacob: Jag minns ett reportage som gjordes, jag tror det var av Jonas Karlsson, [...] som han gjorde med Devon Kershaw som ju var så fantastiskt bra för en del säsonger sen. Var en av världens bästa åkare. Och där berättade Kershaw om den här, det här sprintstafettguld som dom vann, som ju var ganska överraskande. Och, hur dom vaknade på morgonen där, dom delade rum. Och hur, hur Alex Harvey hade sagt då, då på den tiden var ju dom ungefär lika bra. Det var ju till och med så att Kershaw kanske var den som under dom där, den där allra bästa säsongen vann oftare än Harvey. Men Harvey sa på den där morgonen ”i dag vinner vi”.

Anders: ((skrattar)) Ja.

Jacob: Och Kershaw sa, tittade på honom som om han inte var klok och tänkte: ”men vi vinner, men”. Det säger ganska mycket om den här killen.

Anders: Ja, det gör verkligen det. En skön filur som har åkt kanske flest tävlingar av alla under den här vintern. (SVT 2017c [*Skidor: VM i Lahtis: Herrarnas 50 km*])

Exempel 10

Jacob: Ja, du har ju vart inne på det där spåret några gånger under säsongen, hans oerhört flitiga tävlande. Och han fick ju en fråga om det, jag tror att det var i Ulricehamn eller nåt sånt där, där han ju åkt bra också. Och han sa så här ”amen, herregud vi tränar heela våren, heela sommarn, heela hösten. Ska vi då inte tävla när det blir vinter? Det är ju det vi tränar för” ((skrattar))

Anders: ((skrattar)). (SVT 2017c [*Skidor: VM i Lahtis: Herrarnas 50 km*])

Båda anekdoterna framförs under skratt vilket bidrar till att göra framställningarna humoristiska. Harvey benämns också som *en skön filur* vilket gör att han framstår som en humoristisk karaktär (exempel 9). När de pratar om honom beskrivs han som en skidåkare som bestämmer sig för något och sedan också uppnår det även om det för omgivningen framstår som osannolikt, samt som en person som verkligen vill tävla eftersom det är det han tränar för resten av året (exempel 10). Han positioneras affektivt i en professionell diskurs: som humoristisk men också som strategiskt målmedveten samt tävlings- och träningsvillig. De affektiva praktikerna gör att han framstår som en idrottare med mental styrka, fysisk styrka genom träningsvilja, och som en lustig karaktär.

Både Harvey och Niskanen positioneras i en professionell diskurs i anekdoterna med humoristisk affekt. Genom anekdoterna skapas en intimisering av dem som personer, även om det främst handlar om deras profession som idrottare. De affektiva praktikerna knyts också till deras professionalitet som elitidrottare både med fysisk och mental styrka genom tränings- och tävlingsvillighet. De framstår båda som personer som genom hårt arbete vill framåt, vill vinna. Både Harvey och Niskanen har under VM:et framskjutna placeringar. Genom affektiva praktiker skapas en relation till dem som skidåkare vilket bidrar till att skapa berättelser om dem som idrottshjältar både gällande fysisk och mental styrka och som karaktärer, vilket här också byggs upp av deras faktiska prestationer. Ohlsson positioneras med affekter som knyter an till hans rutin, men att han

samtidigt är ödmjuk inför sina egna möjligheter. Ohlsson får under detta VM inte heller några framskjutna placeringar.

Manlig skidåkare med motgångar

En av de manliga skidåkarna positioneras utifrån motgångar. Inför femmilan diskuteras i studion den norska skidåkaren Petter Northug som haft en tung säsong bakom sig, utan några toppresultat alls. Samtidigt är Northugs stora kapacitet allmänt känd i skidvärlden sedan tidigare, framför allt är han känd för sin starka spurt i olika typer av lopp.

Exempel 11

Mathias: Nä, jag tror han har en bit kvar till formtopp. Även, jag pratade med lite, några människor i hans team så har det känts bättre och bättre under veckan men att det fattas lite grann. Så att dom, det sista han hade sagt redan när han åkte hit var väl att ”är det isföre första fyra milen och sen så börjar det toksnöa sista milen då kanske han kunde vara med in i spurten”. Meneh...

André: ((skrattar)) Det är ganska mycket att begära. (SVT 2017j [*Vinterstudion*: Efter damernas 30 km])

Mathias återger ett samtal han har haft med någon i laget runt Northug, där Northug själv ska ha sagt att han kan ha en chans om det blir väldigt extrema väderförhållanden, uttryckt på ett överdrivet och därmed humoristiskt sätt. I samtalet konstaterar de dock att han inte har så stora chanser i kommande lopp. Även Northug positioneras affektivt i en professionell diskurs med humoristisk affekt i anekdoten, genom att programledaren skrattar åt den extrema situationen som en möjlighet för Northug. Genom affektiva praktiker belyses Northugs självdistans och humor. Både Northug och experterna ser realistiskt och humoristiskt på hans möjligheter till framskjutna placeringar, med en marginell chans tack vare hans fysiska styrka i spurten.

Sammanfattande diskussion

I den här artikeln har syftet varit att belysa på hur kvinnliga och manliga längdskidåkare positioneras med affekt i public service-tv samt hur affekt bidrar till intimisering av dem. Nedan diskuteras resultaten sammanfattande.

I anekdoterna positioneras de kvinnliga skidåkarna oftast i en professionell diskurs. De affektiva praktikerna rör framför allt mental styrka, men även att vara en samlande kraft vid sidan av skidbanan. En kvinnlig skidåkare positioneras

också affektivt som *mamma* även om det framför allt nämns som en styrka att komma tillbaka till eliten efter att ha fött barn, vilket delvis är kopplat till en personlig diskurs. Att kvinnliga idrottare relateras till familjelivet är dock inte ovanligt i mediala berättelser (se Tolvhed 2005).

De manliga skidåkarna positioneras endast i en professionell diskurs och affektivt som fysiskt och mentalt starka, men även som humoristiska, härliga karaktärer. Inom humorforskningen har relationen till kön också ofta varit en viktig faktor. Inte minst har man tidigare konstaterat att humor kan bli problematiskt på olika plan: På individuellt plan för att man sett det som att kvinnor och män har olika förmåga att uppfattas som roliga, och på interaktionellt plan för att humor kan reproducera föreställningar om kön genom hur humor uppmuntras och används i interaktion (Crawford 1995: 129). Att de manliga skidåkarna uppmärksammas för sin humor kan ses som en trend också i andra delar av samtalen i det här materialet. I en analys av studiosamtalen synliggörs hur manliga experter som skämtar i större utsträckning uppmuntras än den kvinnliga (Söderlund 2020). Diskursiva praktiker i den här kontexten bidrar i någon utsträckning till att män uppfattas som humoristiska både som karaktärer och i samtalen i programmet.

En annan tendens som syns i materialet är att de manliga skidåkarna genom anekdotiskt berättande positioneras affektivt som intresserade av att träna och tävla medan de kvinnliga affektivt positioneras utifrån lugn och glädje, inre driv och i någon utsträckning som viktiga vid sidan av banan. Larsson (2014: 230) diskuterar hur man under 80- och 90-talet i Sverige, i jämställdhetsanda, gjorde en distinktion mellan flickor och pojkar där sociala relationer och glädje påpekades som viktiga för flickor medan tävlandet var det för pojkar. Han menar att den här skiljelinjen har levt kvar och i någon mån fortsätter prägla synen på kvinnors och mäns idrottsutövande, en tendens som alltså anses också i det här materialet. Studier från tryckta medier från förra århundradet visar på liknande resultat (Tolvhed 2005; Wanneberg 2011).

En reflektion över materialet är att anekdoterna om de manliga skidåkarna är fylligare. Affekterna är relaterade motgångar, oräddhet, stark strävan att vilja framåt samt humor, vilket kan ses som starka affekter. Anekdoterna om de kvinnliga skidåkarna är oftast korta och behandlar deras egenskaper som skidåkare med affekter relaterat till ett här och nu: lugn, styrka och tålamod för att vända motgångar till framgång. I amerikansk forskning har man visat att kvinnliga idrottare oftare kommenteras mer sakligt och de manliga med stark affekt (Cooky med flera 2015: 15), vilket delvis kan sägas återspeglas genom anekdoterna i det här materialet. Skidsporten har länge setts som traditionellt maskulint kodad (Bairner 2001: 144) och det har tidigare ansetts olämpligt

för kvinnor att utöva idrott som uppfattas som aggressiv eller fysiskt krävande (Tolvhed 2015: 44). Eventuellt kan den här studien indikera att dessa synsätt fortfarande präglar mediala representationer inom längdskidåkning, eftersom man inte fokuserar lika mycket på fysisk styrka trots att det är väldigt framgångsrika kvinnliga skidåkare som anekdoterna handlar om. Idrottande kvinnor utmanar möjligen fortfarande föreställningar om vad femininitet är och kan vara.

Slutord

Mediala berättelser om skidåkarna bidrar till att skapa idrottshjältar (se Schoug 2005; Hellström 2020) och anekdoterna bidrar till att positionera idrottarna med affekt och därmed till intimiseringen av dem. Till synes sker anekdoterna spontant i samtalen, vilket innebär att de kan komma upp när som helst och återges när utrymme finns i exempelvis kommenteringen. De utgör således inte en del av den strategiska rapporteringen från produktionen, som exempelvis inspelade reportage gör. Därmed skulle man kunna säga att anekdoterna i sig kommer upp i affekt, när en expert eller journalist i studion påminns om en berättelse som de känner till om en utövare. Kommenteringen är en viktig del av inramningen till loppet och är starkt förknippad med affekt, relaterat till skidåkarnas idrottsliga prestationer (se Lindkvist 2022: 77–78). Fler av anekdoterna om de manliga skidåkarna rör också sådant som ligger en bit tillbaka i tiden, vilket innebär att de kan ha berättats flera gånger och kan komma att berättas igen. Anekdoterna kan därför bli en del av en större berättelse om skidåkarna, vilket bidrar till att de bli idrottshjältar (se Hellström 2014). Anekdoterna om de kvinnliga skidåkarna är betydligt nyare, de handlar främst om sådant som hänt i närtid, vilket innebär att de ännu inte är en del av den historia som berättats om dem. Att de äldre anekdoterna saknas om de kvinnliga skidåkarna i det här materialet kan bidra till föreställningen om att det inte finns en tydlig hjälteberättelse om dem.

När idrottshjältar skapas är deras personliga karaktärer något som framhålls (Wallin 1998: 217–219), och intimisering är en del av den processen. Men intimiseringen görs delvis på olika sätt gällande kvinnliga och manliga skidåkare genom det anekdotiska berättandet i sändningarna från SVT. Det finns en asymmetri i typen av affekt, särskilt vem som framstår som humoristisk, men i viss utsträckning också om vilken typ av styrka som framhålls, samt relationen till familj. Mediala framställningar bidrar till att olika kroppar ses på olika sätt och får olika betydelser när det gäller hur vi ser på kön (se Hirdman och Kleberg 2015: 10). Längdskidsporten anses ofta vara en idrott som kommit långt när det gäller jämställdhet. I utslagorna på tv finns dock fortfarande asymmetrier och

dessa bidrar diskursivt till förväntningar som finns på kvinnliga och manliga idrottare.

Samtidigt sker förändringar i medierepresentationer, inte minst drivs de av åkarna själva, även om de inte syns i det här materialet. Kvinnliga åkare har exempelvis på senare år ifrågasatt varför de ska göra ett vinsthopp framför journalisterna efter pallplatser i världscupen, vilket de manliga åkarna aldrig ombeds göra. Den svenska skidåkaren Linn Svahn valde under säsongen 2020/2021 att avböja hoppandet efter vinst (SVT Sport 2021) och sedan dess är det inte lika självklart att de ska göra hoppen. Det visar på att det finns en medvetenhet om jämställdhetsfrågor och en vilja att förändra den mediala bilden av sporten.

Medierepresentationer av idrottare är relaterade till de maktstrukturer som finns inom idrottsliga diskurser (Markula 2009: 6). Hegemoniska föreställningar som reproduceras är ofta starka och så normativa att de inte ens ifrågasätts, helt enkelt för att man inte tänker på skillnader som görs eller asymmetrier som finns. Berättelser som är en del av intimiseringen av skidåkarna bidrar till hur de kommer att framstå och möjligen också om de går till historien som idrottshjältar (se Reimer 2002: 134). En berättelse som lyfts fram om en idrottare är endast en av många möjliga. Berättarkonventionerna gör något med våra förväntningar på idrottare och vilka femininiteter och maskuliniteter som anses passa in (Hirdman och Kleberg 2015: 10). Att skillnader görs i mediala representationer visar på att vissa föreställningar om kön reproduceras.

Författarens tack

För projektet har stöd erhållits från *Centrum för idrottsforskning*, nr D2017-0006. Tack också till anonyma granskare som har bidragit till avsevärda förbättringar av manuset.

Referenser

- Ahmed, Sara (2004) *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Bairner, Alan (2001) *Sport, Nationalism, and Globalization*. Albany: State University of New York Press.
- Breeze, Ruth (2019) Emotion in Politics: Affective-Discursive Practices in UKIP and Labour. *Discourse & Society* 30(1): 24–43. <https://doi.org/10.1177/0957926518801074>
- Bruce, Toni (2016) New Rules for New Times: Sportswomen and Media Representation in the Third Wave. *Sex Roles* 74(7): 361–376.
- Butler, Judith (2007) *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion [Gender trouble: feminism and the subversion of identity]*. Göteborg: Daidalos.
- Cooky, Cheryl, Messner, Michael A. och Musto, Michela (2015) "It's Dude Time!": A Quarter Century of Excluding Women's Sports in Televised News and Highlight Shows. *Communication & Sport* 3(3): 261–287. <https://doi.org/10.1177/2167479515588761>
- Crawford, Mary (1995) *Talking Difference: On Gender and Language*. London: Sage.
- Dahlén, Peter (2008) *Sport och medier: en introduktion*. Kristiansand: IJ-förlaget.
- Davies, Bronwyn och Harré, Rom (1999) Positioning and Personhood. Harré, Rom och van Lagenhove, Luk (red) *Positioning Theory: Moral Contexts of Intentional Action*. Malden, Mass: Blackwell.
- Fédération internationale de ski (2009) Decisions of the FIS Council at its spring meeting in Vancouver (CAN). Oberhofen: Fédération internationale de ski. https://assets.fis-ski.com/image/upload/v1536946379/fis-prod/assets/Decisions_of_the_FIS_Council_at_Vancouver_meeting.pdf [1 oktober 2023].
- Foucault, Michel (1993) *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid Collège de France den 2 december 1970 [L'ordre du discours: leçon inaugurale au Collège de France prononcée le 2 décembre 1970]*. Stockholm: Symposion.
- Glapka, Ewa (2019) Critical Affect Studies: On Applying Discourse Analysis in Research on Affect, Body and Power. *Discourse & Society* 30(6): 600–621. <https://doi.org/10.1177/0957926519870039>
- Hargreaves, Jennifer (1994) *Sporting Females: Critical Issues in the History and Sociology of Women's Sports*. London: Routledge.
- Hellström, John (2014) *Den svenska sporthjälten: kontinuitet och förändring i medieberättelsen om den svenska sporthjälten från 1920-talet till idag*. Malmö: Idrottsforum.
- Hellström, John (2020) Idrottsbjälta i media. Bäckström, Åsa, Book, Karin, Carlsson, Bo och Fahlström, P.G. (red) *Sport management. Del 3: Idrottens marknader och konsumtionskultur*. Stockholm: SISU idrottsböcker.
- Hirdman, Anja (2018) *Känslofyllda rum: den mediala socialiteten – att titta och beröras*. Lund: Nordic Academic Press.
- Hirdman, Anja och Kleberg, Madeleine (2015) Inledning. Hirdman, Anja och Kleberg, Madeleine (red) *Mediers känsla för kön: feministisk medieforskning*. Göteborg: Nordicom.
- Hovden, Jorid och von der Lippe, Gerd (2020) The Gendering of Media Sport in the Nordic Countries. Bergsgard, Nils Asle, Bratland-Sanda, Solfrid, Giulianotti, Richard och Tanken, Jan Ove (red) *Sport, Outdoor Life and the Nordic World*. London: Routledge.
- Koivula, Nathalie (1999) Gender Stereotyping in Televised Media Sport Coverage. *Sex Roles* 41(7–8): 589–604.

- Larsson, Håkan (2001) *Iscensättningen av kön i idrott: en nutidshistoria om idrottsmannen och idrottskvinnan*. Stockholm: HLS Förlag.
- Larsson, Håkan (2014) Can Gender Equality Become an Encumbrance? The Case of Sport in the Nordic Countries. Hargreaves, Jennifer och Anderson, Eric (red) *Routledge Handbook of Sport, Gender and Sexuality*. London: Routledge.
- Lindkvist, Jonas (2022) Från skogsbyn till masstart. Kommodifieringen av längdskidåkningens tv-sändningar från 1980-talet fram till 2015. *Idrott, historia & samhälle*: 64–81. <https://doi.org/10.61684/ihs.vi.17812>
- Lorber, Judith (1993) Believing is Seeing: Biology as Ideolog. *Gender & Society* 7(4): 568–581. <https://doi.org/10.1177/089124393007004006>
- Markula, Pirkko (2009) *Olympic Women and the Media: International Perspectives*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Messner, Michael A. (2007) *Out of Play: Critical Essays on Gender and Sport*. Albany: State University of New York Press.
- Posbergh, Anna och Clevenger Samuel M. (2022) Beyond Caster as Object? Examining Media Constructions of Caster Semenya through Decolonial Thinking. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health* 14(6): 843–860. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2022.2086164>
- Reimer, Bo (2002) *Uppspel: den svenska TV-sportens historia*. Stockholm: Stift. Etermedierna i Sverige.
- Regeringen (2019) *Tillstånd för Sveriges Television AB att sända tv och sökbar text-tv* Ku2019/02007/MD. Stockholm: Kulturdepartementet. <https://tinyurl.se/8eK> [20 april 2023]
- Ringfjord, Britt-Marie (2020) Fotbollsfläckors känsla för genus. Meningsskapande om jämställdhet genom sportmediers genusrepresentationer. *Tidskrift för Genusvetenskap* 41(3): 27–48. <https://doi.org/10.55870/tgv.v41i3.2581>
- Rönnbäck, Julia (2015) *Det är väl typiskt tjejer: om basket, kropp och femininitet*. Malmö: Idrottsforum.org.
- Schoug, Fredrik (2005) De ärorikas kärntrupp. Stenmarkshysteri och medial explosion. Fundberg, Jesper, Ramberg, Klas och Waldetoft, Dan (red) *Tankar från baslinjen: humanister om idrott, kropp och hälsa: festskrift till Mats Hellspong*. Eslöv: Östlings bokförlag Symposion.
- Stub Nybelius, Marit (2020) *Förhandling pågår: en studie av internationella skidförbundets (FIS) medialisering*. Malmö: Bokförlaget idrottsforum.org.
- SVT (2017a) *Skidor: VM i Lahtis: Sprinttävlingar final*. SVT 23 februari 2017.
- SVT (2017b) *Skidor: VM i Lahtis: Herrar 15 km*. SVT 1 mars 2017.
- SVT (2017c) *Skidor: VM i Lahtis: Herrarnas 50km*. SVT 5 mars 2017.
- SVT (2017d) *Vinterstudion: Efter skiathlon damer 7,5 km*. SVT 25 februari 2017.
- SVT (2017e) *Vinterstudion: Efter skiathlon herrar 15 km*. SVT 25 februari 2017.
- SVT (2017f) *Vinterstudion: Före herrar 15 km*. SVT 1 mars 2017.
- SVT (2017g) *Vinterstudion: Före damer stafett 4 x 5 km*. SVT 2 mars 2017.
- SVT (2017h) *Vinterstudion: Före herrar stafett 4 x 10 km*. SVT 3 mars 2017.
- SVT (2017i) *Vinterstudion: Före damernas 30 km*. SVT 4 mars 2017.
- SVT (2017j) *Vinterstudion: Efter damernas 30 km*. SVT 4 mars 2017.

SVT Sport (2021) Längdskidor: Hyllar Svahn efter segerbilden: "Bryter väldigt många normer". *SVT Sport*. 3 januari 2021. <https://www.svt.se/sport/langdskidor/hyllar-svahn-efter-segerbilden-bryter-valdigt-manga-normer>.

Söderlund, Hanna (2020) "Nu blir ju alla pingsälskare arga". Humor makt och kön i studiosamtal om längdskidor. *Språk och Stil* 30: 205–234. <https://doi.org/10.33063/diva-427680>

Tolvhed, Helena (2005) Brassebönor, stålmän och svarta spöken. Idrottande kroppar i Ses bevakning av sommar-OS 1948–1980. *Tidskrift för genusvetenskap* 26(1): 41–64.

Tolvhed, Helena (2010) Swedish Media Coverage of Athens 2004. Bruce, Toni, Hovden, Jorid, och Markula, Pirkko (red) *Sportswomen at the Olympics: A Global Content Analysis of Newspaper Coverage*. Rotterdam: Sense Publishers.

Tolvhed, Helena (2015) *På damsidan: Femininitet, motstånd och makt i svensk idrott 1920–1990*. Göteborg: Makadam.

Wallin, Ulf (1998) *Sporten i spalterna: sportjournalistikens utveckling i svensk dagspress under 100 år*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

Wanneberg, Pia Lundquist (2011) The Sexualization of Sport: A Gender Analysis of Swedish Elite Sport from 1967 to the Present Day. *European Journal of Women's Studies* 18(3): 265–278. <https://doi.org/10.1177/1350506811406075>

Wenner, Lawrence A. (1998) *Playing the MediaSport Game*. Wenner, Lawrence A. (red) *MediaSport*. London och New York: Routledge.

Wetherell, Margaret (2013) Affect and Discourse—What's the Problem? From Affect as Excess to Affective/Discursive Practice. *Subjectivity* 6(4): 349–368.

Wettergren, Åsa (2013) *Emotionssociologi*. Malmö: Gleerups utbildning.

Wheaton, Belinda, Mansfield, Louise, Caudwell, Jayne och Watson, Rebecca (2020) Caster Semenya: The Surveillance of Sportswomen's Bodies, Feminism and Transdisciplinary Research. Taylor, Carol, Ulmer, Jasmine och Hughes, Christina (red) *Transdisciplinary Feminist Research: Innovations in Theory, Method and Practice*. Abingdon, Oxon: Routledge.

Nyckelord

Längdskidåkning, genus, sport, positionering, medierepresentationer, språk, public service

Hanna Söderlund

Institutionen för språkstudier

Umeå universitet

E-post: hanna.soderlund@umu.se